

Zachycení ekonomických vztahů ČR k zahraničí v národních účtech v letech 1995 až 2006

7. Vliv zahraničně ekonomických operací na hrubý domácí důchod

Konstrukce souhrnného ukazatele národních účtů s názvem „Reálný hrubý domácí důchod“ (viz ESA 1995 – 10.59) vychází z absolutního objemu HDP ve stálých cenách, který se upraví v obchodní zisk (+) nebo obchodní ztrátu (-) plynoucí ze směnných relací (tj. poměru mezi souhrnným indexem cen vývozu a dovozu zboží a služeb) v pojetí národních účtů ČR. ČSÚ provádí výpočet „Reálného hrubého domácího důchodu“ podle návodu ESA 1995 (květen 2000, str. 307) takto:

„Reálný hrubý domácí důchod lze odvodit dodáním tzv. obchodního zisku k objemovým údajům o hrubém domácím produktu. Obchodní zisk, nebo jak se může stát, ztráta – je definován takto:

$$T = (X - M) / P - (X / P_x - M / P_m)$$

tj. běžné saldo vývozu mínus dovoz deflovaný cenovým indexem P, zmenšený o rozdíl mezi deflovanou hodnotou vývozu a deflovanou hodnotou dovozu.“

V této studii jsou použity výsledky propočtů podle výše uvedeného vzorce. Jiný způsob výpočtu, např. přepočet vývozu i dovozu zvlášť za zboží a služby z běžných do stálých cen, dá mírně odlišné výsledky. Kromě toho není ve studii použito termínu „Reálný hrubý domácí důchod“, nýbrž „Hrubý domácí důchod“ a pro vyjádření jehož meziroční změny ve stálých cenách je použit termín „reálně“.

- ***HDD roste reálně rychleji než HDP***

Hrubý domácí důchod (dále jen HDD) se do roku 2006 ve srovnání s rokem 1995 zvýšil reálně o 45,2 %, tj. o 7,3 p.b. rychleji než HDP. Tento rozdíl je výsledkem příznivého vývoje směnných relací zahraničního obchodu a převýšení obchodního zisku nad obchodní ztrátou plynoucího z vyššího růstu cen vývozu než cen dovozu.

Souhrnným výsledkem vývoje cen zahraničního obchodu do roku 2006 proti roku 1995 byly příznivé směnné relace (110,9 %), když vývozní ceny se zvýšily o 11,5 % a ceny dovozu vzrostly pouze o 0,5 %, což za jedenáct let znamenalo čistý zisk z realizace národní práce na zahraničních trzích 88,7 mld. Kč (v tom obchodní zisk 191,5 mld. Kč a obchodní ztráta 102,8 mld. Kč). Nejvyššího obchodního zisku bylo dosaženo v roce 1998 (60,6 mld. Kč) a k největší obchodní ztrátě došlo v roce 2005 (39,9 mld. Kč). V první polovině celého období (do roku 2000) bylo dosaženo nepatrně většího čistého obchodního zisku (44,9 mld. Kč) než v jeho druhé polovině (43,8 mld. Kč od roku 2001 do roku 2006). Z titulu směnných relací došlo v roce 1998 k největšímu pozitivnímu vlivu na meziroční tempo přírůstku HDD 2,6 % při poklesu HDP o 0,8 % a v roce 2000 k největšímu negativnímu vlivu, když se zvýšil HDD o 1,8 % a HDP o 3,6 %.

Celkový vývoj cen zahraničního obchodu a z toho plynoucí obchodní zisky resp. ztráty ukazuje sice, že dovoz vzhledem k vývozu se ve sledovaném období stal levnějším, avšak v jednotlivých letech byly meziroční změny směnných relací značně rozdílné, v důsledku čehož docházelo k více nerovnoměrnému střídání temp přírůstků KDD než HDP.

Zachycení ekonomických vztahů ČR k zahraničí v národních účtech v letech 1995 až 2006

Tab. č. 13 Hrubý domácí důchod – reálně

	HDP ceny předch. roku	Obchodní		Hrubý domácí důchod		
		zisk	ztráta	ceny předch. roku	ceny 2000	SOPR = 100 %
		v mld. Kč				
1995	.	.	.	.	1 972,4	.
1996	1 525,6	25,0	x	1 550,6	2 85,4	105,7
1997	1 671,0	3,4	x	1 674,4	2 074,3	99,5
1998	1 797,4	60,6	x	1 858,0	2 128,1	102,6
1999	2 023,2	x	6,0	2 017,2	2 150,1	101,0
2000	2 156,7	x	38,1	2 118,6	2 189,2	101,8
2001	2 242,9	37,0	x	2 279,9	2 279,9	104,1
2002	2 396,8	51,3	x	2 448,1	2 372,8	104,1
2003	2 553,2	8,3	x	2 561,5	2 466,3	103,9
2004	2 694,9	5,9	x	2 700,8	2 582,3	104,7
2005	3 000,3	x	39,9	2 960,4	2 710,2	105,0
2006	3 185,6	x	18,8	3 166,8	2 863,0	105,6